

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersYTET ŁÓDZKI

MARZEC 2021

JAPONIA WPROWADZA STAN WYJĄTKOWY

Najważniejsze wydarzenia w marcu to bez wątpienia szczyt QUAD oraz wizyta sekretarza stanu Anthony'ego Blinkena w Tokio. Oba wydarzenia obfitowały w krytykę pod adresem Pekinu. Warto również zwrócić uwagę na zamieszanie związane z japońską aplikacją Line, która udostępniła dane użytkowników chińskim podmiotom.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

1 marca: prezydent Moon o naprawie relacji z Japonią. Prezydent Korei Południowej Moon Jae-in powiedział, że jego rząd jest chętny do rozmów z Japonią w celu poprawy stosunków po latach sporów o podłożu historycznym. Przywódca Korei Południowej stwierdził, że nierozwiązane kwestie historyczne nie powinny stać na drodze do rozwoju "zorientowanych na przyszłość" więzi.

4 marca: Japonia zacieśnia współpracę z Europą w ramach projektu FOIP. Japonia wzmacnia współpracę z państwami europejskimi, w celu zapewnienia swobody żeglugi w regionie Indopacyfiku. Współpraca ma na celu przeciwstawienie się dominacji morskiej Chin. Minister spraw zagranicznych Toshimitsu Motegi powiedział, że z zadowoleniem przyjmuje "działania patrolowe i nadzorcze podejmowane obecnie przez Francję na wodach w pobliżu Japonii". Francuska fregata od lutego obserwuje północnokoreańskie statki łamiące sankcje międzynarodowe. Niemcy zdecydowały się na wysłanie własnej jednostki na wody Indopacyfiku, która również będzie prowadzić działania kontrolne. Unia Europejska również rozpoczęła dyskusję nad opracowaniem własnej dyrektywy dotyczącej swobody żeglugi, a minister Motegi został pierwszym japońskim ministrem spraw zagranicznych zaproszonym do udziału w dyskusji na posiedzeniu Rady Spraw Zagranicznych UE.

6 marca: rosnące koszty przeniesienia bazy wojskowej na Okinawie. Koszt prac rekultywacyjnych związanych z budową amerykańskiej bazy wojskowej w prefekturze Okinawa wzrósł o 60 procent do 383,7 milionów USD w ciągu dwóch i pół roku od rozpoczęcia projektu. Ministerstwo Obrony zmienia kontrakt, nie organizując otwartych przetargów na dodatkowe prace. Gazeta Asahi Shimbun informuje, że projekt obejmuje plany budowy kręgielni i sali tanecznej przy wykorzystaniu pieniędzy podatników. Nowa baza amerykańska w dzielnicy Henoko w mieście Nago, przejmie funkcje stacji lotniczej Futenma.

9 marca: skandal w ministerstwie komunikacji. Japońskie ministerstwo komunikacji opublikowało raport, w którym przyznaje, że urzędnicy państwowi zostali przyjęci przez prezesa giganta telekomunikacyjnego NTT. Działania biurokratów naruszyły kodeks etyczny obowiązujący urzędników państwowych, który zabrania im przyjmowania prezentów lub bycia podejmowanym przez przedstawicieli grup interesu. W efekcie skandalu Yasuhiko Taniwaki, wiceminister ds. koordynacji polityki został przeniesiony. Ministerstwo przeprowadziło wewnętrzne dochodzenie po tym jak japońska prasa udowodniła, że Taniwaki był zapraszany na drogą kolację przez prezesa NTT i innych kierowników firmy.

12 marca: premier Suga spotka się z prezydentem Joe Bidenem. Japoński rząd poinformował w piątek, że premier Suga Yoshihide spotka się z prezydentem Joe Bidenem, po tym jak on i jego otoczenie zakończą szczepienia COVID-19. Główny sekretarz gabinetu Kato Katsunobu powiedział, że Suga będzie pierwszym zagranicznym przywódcą, z którym Biden spotka się od czasu objęcia urzędu w styczniu. Podróż odbędzie się najprawdopodobniej w pierwszej połowie kwietnia.

13 marca: wirtualny szczyt przywódców QUAD. W marcu odbył się wirtualny szczyt przywódców Australii, Indii, Japonii i Stanów Zjednoczonych. We wspólnym oświadczeniu przywódców znalazło się wezwanie do stworzenia wolnego, otwartego i zdrowego regionu Indopacyfiku „zakotwiczonego w wartościach demokratycznych i nieskrępowanego przymusem”. Grupa będzie rozwijać współpracę w walce z COVID-19. Prezydent Joe Biden przedstawił plan rozszerzenia możliwości produkcji szczepionek przeciwko koronawirusowi w Indiach.

16 marca: rząd rozpoczyna debatę nad dziedziczeniem tronu. Japonia utworzy panel doradczy, którego celem będzie zapoznanie się z opiniami ekspertów na temat sposobów zabezpieczenia stabilnej sukcesji cesarskiej. Sześciuosobowy panel ma przedyskutować kwestie związane z zasadą sukcesji, która dotyczy tylko mężczyzn. Prace panelu mogą otworzyć dyskusję na temat dopuszczenia żeńskich członków rodziny cesarskiej do dziedziczenia. Prace mają zostać zakończone w przyszłym roku.

17 marca: sekretarz stanu Anthony Blinken z wizytą w Tokio. Sekretarz stanu USA Anthony Blinken i sekretarz obrony Lloyd Austin odwiedzili Tokio i Seul. Jest to pierwsza zagraniczna podróż członków gabinetu prezydenta Joe Bidena. Rozmowy w formacie 2+2 koncentrowały się wokół projektu Wolnego i Otwartego Indopacyfiku. Sekretarz Blinken powiedział, że administracja Bidena jest zobowiązana do współpracy z sojusznikami USA i tymi w regionie, którzy stawiają czoła wyzwaniom ze strony Chin i Korei Północnej, która realizuje nielegalny program broni jądrowej. We wspólnym oświadczeniu wydanym po rozmowach, ministrowie Stanów Zjednoczonych i Japonii wyrazili głębokie zaniepokojenie łamaniem praw człowieka w Xinjiangu, "bezprawnymi roszczeniami morskimi i działaniami na Morzu Południowocchińskim" oraz "jednostronnymi działaniami, które mają na celu zmianę status quo" wobec kontrolowanych przez Japonię wysp na Morzu Wschodniocchińskim. W oświadczeniu podkreślono również znaczenie "pokoju i stabilności" w Cieśninie Tajwańskiej.

21 marca: Igrzyska w Tokio bez zagranicznej publiczności. Zagraniczna publiczność nie będzie mogła wziąć udziału w IO w Tokio 2021. Wszystkie bilety zakupione przez zagranicznych rezydentów na przełożone Igrzyska, które miały się rozpocząć 23 lipca, zostaną zwrócone. Decyzja została podjęta po wirtualnym spotkaniu pomiędzy pięcioma stronami: Międzynarodowym Komitetem Olimpijskim (MKOI), Międzynarodowym Komitetem Paraolimpijskim (IPC), rządem metropolitalnym Tokio (TMG), Komitetem Organizacyjnym Tokio 2020 i rządem Japonii. Oficjalną przyczyną jest sytuacja związana z epidemią COVID-19 w Japonii i wielu innych krajach, która nie pozwala na swobodne podróżowanie.

22 marca: zniesienie stanu wyjątkowego w Tokio. Stan wyjątkowy dla Tokio i trzech okolicznych prefektur został zakończony. Środki nadzwyczajne zostały wprowadzone na początku stycznia. Od tego czasu liczba nowych przypadków w stolicy spadła o 80 procent.

Gubernator Tokio Koike Yuriko wezwała mieszkańców do dalszej współpracy i ograniczenia aktywności. Największym zagrożeniem są skupiska ludzi gromadzących, którzy gromadzą się, aby oglądać kwiaty wiśni. W tokijskim parku Ueno ustawiono tymczasowe ogrodzenia, aby zapobiec imprezom na świeżym powietrzu.

24 marca: japońscy aktywiści naciskają na rząd w sprawie wydarzeń w Mjanmie. Birmańscy działacze mieszkający w Japonii wezwali rząd i społeczność międzynarodową do podjęcia bardziej zdecydowanych kroków "w celu powstrzymania zabijania" w ich kraju. Kyaw Kyaw Soe, dyrektor Związku Obywateli Mjanmy w Japonii, wezwał władze w Tokio do nawiązania bezpośredniego dialogu z birmańskimi generałami. Jest to kolejna reakcja opinii publicznej na brak zdecydowanej reakcji ze strony japońskiego rządu. Sekretarz gabinetu Kato Katsunobu powiedział, że rząd monitoruje przewrót wojskowy i nadal rozważa, jak na niego zareagować.

27 marca: rząd akceptuje kolejny rekordowy budżet. Japoński parlament zatwierdził kolejny rekordowy budżet o wielkości około 1 biliona USD. Budżet przewiduje wydatki na walkę z pandemią koronawirusa, promowanie transformacji cyfrowej i pracę na rzecz neutralności węglowej. Jedna trzecia budżetu, czyli około 330 miliardów USD, to wydatki na ubezpieczenia społeczne, co jest efektem starzenia się populacji. Ponownie wzrosły wydatki na obronę (wzrost o 49 miliardów USD). Dodatkowo rząd spodziewa się, zmniejszenia wpływów z podatków z powodu niższych zysków przedsiębiorstw.

31 marca: japoński rząd krytykuje chińskie działania w Hongkongu. Rzecznik japońskiego rządu skrytykował zmiany w przepisach wyborczych w Hongkongu nazywając je "poważnym ciosem dla tego półautonomicznego terytorium". Zdaniem japońskich władz przepisy dotyczące systemu wyborczego określone w ustawie zasadniczej zostały zmienione bez wysłuchania głosu społeczności międzynarodowej. Zmiany prawne ograniczają swobodę wyboru szefa autonomii Hongkongu i ustawodawców.

31 marca: Japonia i Indonezja podpisują porozumienie o transferze uzbrojenia. Japonia i Indonezja podpisały porozumienie zezwalające na transfer japońskiego sprzętu obronnego i technologii do Dżakarty. Oba państwa wzmacniają swoje więzi wojskowe w obliczu coraz bardziej asertywnych działań Chin w regionie. Minister spraw zagranicznych Motegi Toshimitsu i minister obrony Kishi Nobuo oraz ich indonezyjscy odpowiednicy, zgodzili się również aktywnie uczestniczyć w międzynarodowych ćwiczeniach wojskowych i dbać o rozwój odległych wysp na Morzu Południowochińskim.

31 marca: Tokio i Osaka przygotowują się na kolejne wzrosty zakażeń COVID-19. Urzędnicy miejscy rozważają wprowadzenie ostrzejszych środków w zachodniej prefekturze Osaka, w której we wtorek odnotowano najwięcej dziennych przypadków zachorowań w całym kraju. Władze sanitarne poinformowały o 400 nowych infekcjach, co jest najwyższą liczbą od zniesienia stanu wyjątkowego w lutym. Gubernator Osaki Yoshimura Hirofumi powiedział, że rozważa wprowadzenie bardziej rygorystycznych przepisów, szczególnie dla restauracji i barów, aby ograniczyć rozprzestrzenianie się choroby. Tokio także poinformowało o wzroście liczby zakażeń.

31 marca: Japonia wstrzymuje nową pomoc dla Mjanmy z powodu zamachu stanu. Japoński rząd wstrzymuje nowe programy pomocowe w odpowiedzi na zamach stanu. Tokio powstrzymuje się jednak od sankcji nałożonych przez niektóre kraje na dowódców

wojskowych i policyjnych. Japonia jest głównym dawcą pomocy dla Mjanmy. Japoński minister spraw zagranicznych Motegi Toshimitsu argumentował, że wstrzymanie oficjalnej pomocy rozwojowej, będzie lepszym narzędziem wywierania presji niż sankcje personalne.

KOMENTARZ

W marcu można zaobserwować wyraźne zabiegi mające na celu potwierdzenie zobowiązań sojuszniczych pomiędzy Tokio a Waszyngtonem, którym towarzyszyła seria antychińskich wypowiedzi przedstawicieli obu państw. Na początku warto zwrócić uwagę na szczyt przywódców QUAD, który zakończył się podpisaniem deklaracji koncentrującej się wokół koncepcji Wolnego i Otwartego Indopacyfiku. Podniesienie rangi rozmów może zwiastować plan budowy trwałego sojuszu o wymiarze antychińskim. Warto również zwrócić uwagę na rozszerzenie współpracy w ramach QUAD o działania związane z produkcją szczepionek.

Zaraz po zakończeniu szczytu sekretarz stanu USA Anthony Blinken i sekretarz obrony Lloyd Austin odwiedzili Tokio i Seul. Wizytom również towarzyszył szereg krytycznych wypowiedzi pod adresem Pekinu. Stany Zjednoczone wraz z sojusznikami mają przeciwstawiać się chińskiej polityce "przymusu i agresji" w regionie Azji i Pacyfiku. Podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych i ministrów bezpieczeństwa wielokrotnie poruszano kwestię ochrony demokracji i praw człowieka. Zdaniem administracji Stanów Zjednoczonych i Japonii „zachowanie Chin, tam gdzie jest niezgodne z istniejącym porządkiem międzynarodowym, stanowi polityczne, ekonomiczne, militarne i technologiczne wyzwanie dla sojuszu i społeczności międzynarodowej”. Należy uznać, że szczyt QUAD oraz wizyta przedstawicieli administracji Joe Bidena w Tokio i Seulu są oznakami zacieśniania relacji sojuszniczych w dalszej konfrontacji z Pekinem. Japoński rząd powinien być zadowolony z efektów obu wydarzeń, podczas których doszło do potwierdzenia amerykańskich gwarancji wobec Wysp Diaoyu/Senkaku. Można przewidywać, że kwietniowe spotkanie premiera Sugi z prezydentem Bidenem również będzie obfitowało w krytykę pod adresem Chin.

II.JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

5 marca: polski rząd próbuje przyciągnąć inwestorów z Japonii. Polska Agencja Inwestycji i Handlu oraz Ambasada RP w Tokio zorganizowały konferencję biznesową, której celem było zaprezentowanie potencjalnych obszarów inwestycyjnych dla japońskich inwestorów. Nazwa konferencji: „Dlaczego teraz Polska? Atrakcyjny kierunek dla projektów energetycznych i infrastrukturalnych!” wskazuje, że polski rząd będzie próbował przyciągnąć zainteresowanie japońskich firm projektami energetycznymi. Podczas spotkania online odczytano wiadomość od japońskiego premiera Sugi Yoshihide. Szef japońskiego rządu podkreślił, że w relacjach z Polską będzie promować współpracę w zakresie energetyki zmierzającą do dekarbonizacji poprzez wykorzystanie energii wodorowej i jądrowej. Premier zapowiedział również chęć rozwoju współpracy w zakresie rozwoju infrastruktury w regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

9 marca: spotkanie węgierskiego ministra spraw zagranicznych z japońskim ministrem ds. olimpiady. Minister spraw zagranicznych Węgier Péter Szijjártó spotkał się z Murakawą Tamayo, japońskim ministrem odpowiedzialnym za organizację Igrzysk Olimpijskich. Szijjártó, jest pierwszym ministrem spraw zagranicznych, który w tym roku odwiedził Japonię pomimo obostrzeń. Wizyta w Japonii dotyczyła organizacji Igrzysk Olimpijskich. Węgierski rząd popiera japoński plan organizacji bezpiecznej olimpiady. Minister powiedział, że Węgry odnoszą znaczne korzyści ze współpracy gospodarczej z Japonią i mają nadzieję na dalszy rozwój współpracy.

25 marca: seminarium biznesowe „Sakura”. Ambasada Japonii w Warszawie we współpracy z Japońską Organizacją Handlu (JETRO) zorganizowały webinarium biznesowe, skierowane do japońskich przedsiębiorstw działających w Polsce, przedstawicieli instytucji rządowych, środowisk akademickich oraz mediów. Tematyka seminarium koncentrowała się wokół działalności japońskich przedsiębiorstw w Polsce oraz środowiska inwestycyjnego w Japonii.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

2 marca: japońska aplikacja Mercari łączy siły z Alibabą. Japońska aplikacja do sprzedaży przedmiotów używanych Mercari będzie sprzedawać swoje produkty w Chinach za pośrednictwem platform e-commerce Alibaba Group Holding, przyspieszając tym samym swoją ekspansję za granicą. Mercari wystawi część swoich używanych przedmiotów na Taobao, jednej z największych chińskich witryn e-commerce, oraz Xianyu, wiodącej chińskiej platformie handlowej. Mercari kontynuuje strategię ekspansji na rynkach zagranicznych.

2 marca: połączenie Yahoo Japan i Line. Yahoo Japan i dostawca aplikacji do przesyłania wiadomości Line oficjalnie połączyły się, tworząc nowego giganta technologicznego. Oba podmioty zintegrowały swoje działania w ramach spółki Z Holdings należącej do grupy SoftBank. W wyniku fuzji utworzono nowy oddział zatrudniający około 23 000 pracowników. Grupa zajmuje się różnymi usługami internetowymi, w tym wyszukiwaniem, serwisami społecznościowymi, zakupami i finansami. Jednym z pierwszych kroków ma być połączenie systemów usług płatności cyfrowych, które zostanie zakończone w kwietniu przyszłego roku. Kolejnym celem ma być rozszerzenie działalności w Azji, wykorzystując bazę klientów Line na Tajwanie, w Tajlandii, Indonezji i innych miejscach.

17 marca: aplikacja Line udostępniała dane osobowe użytkowników chińskim podmiotom. Firma Line Corp., właściciel najpopularniejszej w Japonii aplikacji komunikacyjnej, poinformowała, że dane osobowe użytkowników zostały udostępnione technikom w Chinach bez informowania użytkowników, jak wymaga tego prawo. Grupa poinformowała, że chińska spółka zależna, której powierzono opracowanie technologii sztucznej inteligencji, miała dostęp do jej bazy danych co najmniej 32 razy. Japoński rząd zapowiedział wszczęcie dochodzenia w tej sprawie.

17 marca: szef Banku Japonii o wprowadzeniu waluty cyfrowej. Prezes Banku Japonii Kuroda Haruhiko poinformował, że bank centralny musi "dokładnie przygotować się" do emisji własnej waluty cyfrowej. BJ rozpocznie eksperymenty nad cyfrową walutą wiosną 2021 roku. Zdaniem prezesa Bank Japonii nie planuje jeszcze emisji oficjalnej waluty, lecz banki centralne nie mogą czekać bezczynnie, aż pojawi się potrzeba jej wprowadzenia.

20 marca: Nissan wstrzymuje działalność trzech fabryk z powodu niedoboru chipów. Grupa Nissan Motor zawiesiła działalność w trzech fabrykach w Ameryce Północnej. Producent twierdzi, że brak kluczowych półprzewodników i chipów zaburzył proces produkcji. Decyzja dotyczy dwóch zakładów w USA - Smyrna, Tennessee, i Canton, Mississippi - oraz zakładu w Aguascalientes w Meksyku. Przerwa w produkcji ma potrwać tydzień. Przystój może wpłynąć na podaż niektórych popularnych modeli.

26 marca: firma Muji a sprzedaż bawełny z Xinjiangu. Firma odzieżowa Muji zapowiedziała, że jej sklepy w Chinach będą nadal oferować produkty wykonane z bawełny Xinjiangu. Firma próbuje oddzielić się od wrzawy wywołanej przez chińskich użytkowników internetu, wzywających do bojkotu H&M i innych zagranicznych marek. Przedstawiciel Muji w Chinach został zacytowany przez chińskojęzyczne wydanie "The Global Times" (powiązanej z Komunistyczną Partią Chin). Nie jest jednak jasne, czy Muji używa bawełny z Xinjiangu do produkcji ubrań sprzedawanych w Japonii i innych krajach.

KOMENTARZ

Jeśli chodzi o sytuację gospodarczą warto zwrócić uwagę na zamieszanie wokół japońskiej aplikacji komunikacyjnej Line, z której korzysta ok. 86 milionów użytkowników. Na początku miesiąca media poinformowały o fuzji Line i Yahoo Japan, której głównym efektem ma być utworzenie największego w Japonii systemu płatności smartfonami dla ponad 70 milionów użytkowników. Władze obu spółek zapowiedziały również ekspansję na rynki zagraniczne oraz zwiększenie wydatków na badania dotyczące wykorzystania Sztucznej Inteligencji.

Zaledwie tydzień później zarząd Line poinformował o przekazaniu dostępu do danych osobowych chińskim podmiotom co spotkało się z zaniepokojeniem mediów i instytucji rządowych. W odpowiedzi na krytykę korporacja odcięła swoje chińskie oddziały i kontrahentów od dostępu do danych. Grupa Line zapowiedziała również, przeniesienie niektórych danych przechowywanych w centrach w Korei Południowej do Japonii. Sprawą zainteresował się również japoński rząd, który rozpoczął dochodzenie dotyczące zaniedbań oraz naruszenia prawa ochrony danych osobowych. Sekretarz gabinetu Kato Katsunobu poinformował, że w obawie przed nieupoważnionym dostępem, japoński rząd postanowił tymczasowo wstrzymać korzystanie z Line, do przetwarzania poufnych informacji. W efekcie skandal podważył zaufanie znacznej części użytkowników aplikacji, lecz nie wygląda na to by jego skutki mogły zagrozić dalszej strategii rozwoju firmy po fuzji z Yahoo Japan.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

